

ONTWERP GEWESTELIJK RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN
‘E34-west ter hoogte van de Waaslandhaven’

In de gemeente Beveren en Zwijndrecht

**Bijlage VIII. Motivering gedeeltelijke opheffing van
beschermingsbesluit ‘Defensieve Dijk’**

**Vlaamse
overheid**

DEPARTEMENT
OMGEVING

Dit document is bijlage VIII van het ontwerp Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan 'E34 – west ter hoogte van de Waaslandhaven'.

Deze bijlage bevat de **Motivering voor de gedeeltelijke opheffing van het beschermingsbesluit 'Defensieve dijk'**.

Overzicht andere bijlagen

- Bijlage Ia: Verordenend grafisch plan
- Bijlage Ib: Plan aangepaste beschermingsbesluit 'Defensieve Dijk'
- Bijlage II: Verordenende stedenbouwkundige voorschriften
- Bijlage IIIa: Toelichtingsnota met de tekstuele toelichting
- Bijlage IIIb: Toelichtingsnota kaarten
- Bijlage IV: Ontwerp plan-milieueffectrapport inclusief Passende beoordeling, in 4 delen
- Bijlage V: Verkeersveiligheidseffectbeoordeling (VVEB)
- Bijlage VI: Nota flankerend beleid
- Bijlage VII: Scopingnota 2
- **Bijlage VIII: Motivering gedeeltelijke opheffing beschermingsbesluit 'Defensieve Dijk'**

De opmaak van dit ruimtelijk uitvoeringsplan en de verschillende onderzoeken (milieubeoordeling, ontwerp onderzoek) gebeuren geïntegreerd: meer info over het geïntegreerd planningsproces op [Integratie planMER bij GRUPs | Departement Omgeving - \(vlaanderen.be\)](#).

De ontwerpers,

Griet DE MULDER

Peter DAVID

Contact en info:

Departement Omgeving

www.omgeving.vlaanderen.be

omgevingsplanning@vlaanderen.be

02 553 38 00

Graaf de Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20, 1000 Brussel

Afdeling Maritieme Toegang (departement Mobiliteit en Openbare Werken)

maritieme.toegang@mow.vlaanderen.be

03 222 08 25

Thonetlaan 102 bus 2, 2050 Antwerpen

GEDEELTELIJKE OPHEFFING VAN DE BESCHERMINGSBESLUITEN 'DE DEFENSIEVE DIJK' (besluit van 14 september 2001; Belgisch Staatsblad 19 februari 2002)

1. Juridisch kader

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Onroerendergoeddecreet voorzien de mogelijkheid om bij de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen gelijktijdig beschermingen inzake onroerend erfgoed (gedeeltelijk) te wijzigen of op te heffen. De procedure voor deze (gedeeltelijke) wijziging of opheffing is geïntegreerd in de goedkeuringsprocedure van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

- Het Onroerendergoeddecreet bepaalt in artikel 6.2.2 dat de Vlaamse Regering in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan een bescherming geheel of gedeeltelijk kan wijzigen of opheffen als dit vereist is omwille van het algemeen belang.
- De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalt in artikel 2.2.5 §1, 11° dat het ruimtelijk uitvoeringsplan een overzicht moet geven van de (gedeeltelijk) gewijzigde of opgeheven erkennings-, rangschikkings- en beschermingsbesluiten inzake onroerend erfgoed, samen met de gegevens vermeld in artikel 6.2.5 van het onroerendergoeddecreet, met uitzondering van de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek.

Artikel 6.2.5. van het Onroerendergoeddecreet bepaalt dat het besluit tot voorlopige wijziging of opheffing minstens de volgende gegevens moet bevatten:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° in voorkomend geval de kadastrale gegevens van het perceel of de percelen waarop het beschermde goed zich bevindt;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging een beschrijving van de impact op de erfgoedwaarden, een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen, een beschrijving van de impact op de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud en, in voorkomend geval, een beschrijving van de impact op de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud in de overgangszone;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan;
- 7° in geval van gedeeltelijke of volledige opheffing de eventuele verplichting om het beschermde goed te verplaatsen of om onderdelen met erfgoedwaarde in een erkend onroerendergoeddepot te plaatsen; dit is niet van toepassing;

8° in geval van wijziging vanwege een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, de maatregelen die nodig zijn voor de ontmanteling, de verplaatsing en de heroprichting op een geschikte plaats en de termijnen waarbinnen die maatregelen uitgevoerd moeten zijn; dit is niet van toepassing.

Verder bepaalt artikel 6.2.5 dat bij elk besluit tot voorlopige wijziging of tot gedeeltelijke opheffing worden de volgende bijlagen gevoegd:

1° een plan waarop het beschermde goed en in voorkomend geval de overgangszone na wijziging of gedeeltelijke opheffing nauwkeurig wordt afgelijnd en waarop de plaats van aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek wordt aangeduid; In het geval van een wijziging wegens een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, worden zowel de oorspronkelijke locatie als de locatie waarnaar het beschermd goed wordt verplaatst, nauwkeurig afgelijnd en worden de plaatsen van aanplakking aangeduid;

2° een fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde goed;

3° in voorkomend geval een lijst met de cultuurobjecten die integrerend deel uitmaken van het beschermde goed; dit is niet van toepassing.

4° in geval van een wijziging wegens een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, een document waarin het agentschap zich uitspreekt over de ingediende bezwaren en opmerkingen en in voorkomend geval over de uitgebrachte adviezen en het verslag van de hoorzitting; dit is niet van toepassing.

2. Voorwerp van de gedeeltelijke opheffing

Binnen de begrenzing van het uitvoeringsplan zijn er gronden of erop aanwezige constructies gelegen die beschermd zijn als cultuurhistorisch landschap en als overgangszone. In het oosten van het project ten zuiden van de E34 situeert zich het beschermd landschap 'Defensieve Dijk' en 'Defensieve Dijk: overgangszone'.

Deze bescherming betreft de Defensieve Dijk gelegen op de grens van de gemeenten Beveren (Melsele, provincie Oost-Vlaanderen) en Zwijndrecht (provincie Antwerpen).

Het gebied wordt begrensd door de E34 in het noorden, de Smoutpot in het oosten en het zuidoosten, de Henneststraat in het zuidwesten en de Duivestraat en de goederenspoorlijn in het westen. Het landschap bestaat uit de Defensieve Dijk als overblijfsel van de militaire infrastructuur en een overgangszone die de waarden van het landschap ondersteunt en de ligging ervan in de open ruimte van de Melselepolder en de zone naar het hoogland blijvend aantoonde.

De bescherming bestaat uit:

- Het cultuurhistorisch landschap 'Defensieve Dijk', beschermd bij ministerieel besluit van 14 september 2001
- De overgangszone 'Defensieve Dijk: overgangszone', beschermd bij ministerieel besluit van 14 september 2001

2.1. Gedeeltelijke opheffing van de bescherming als landschap van 'Defensieve dijk'.

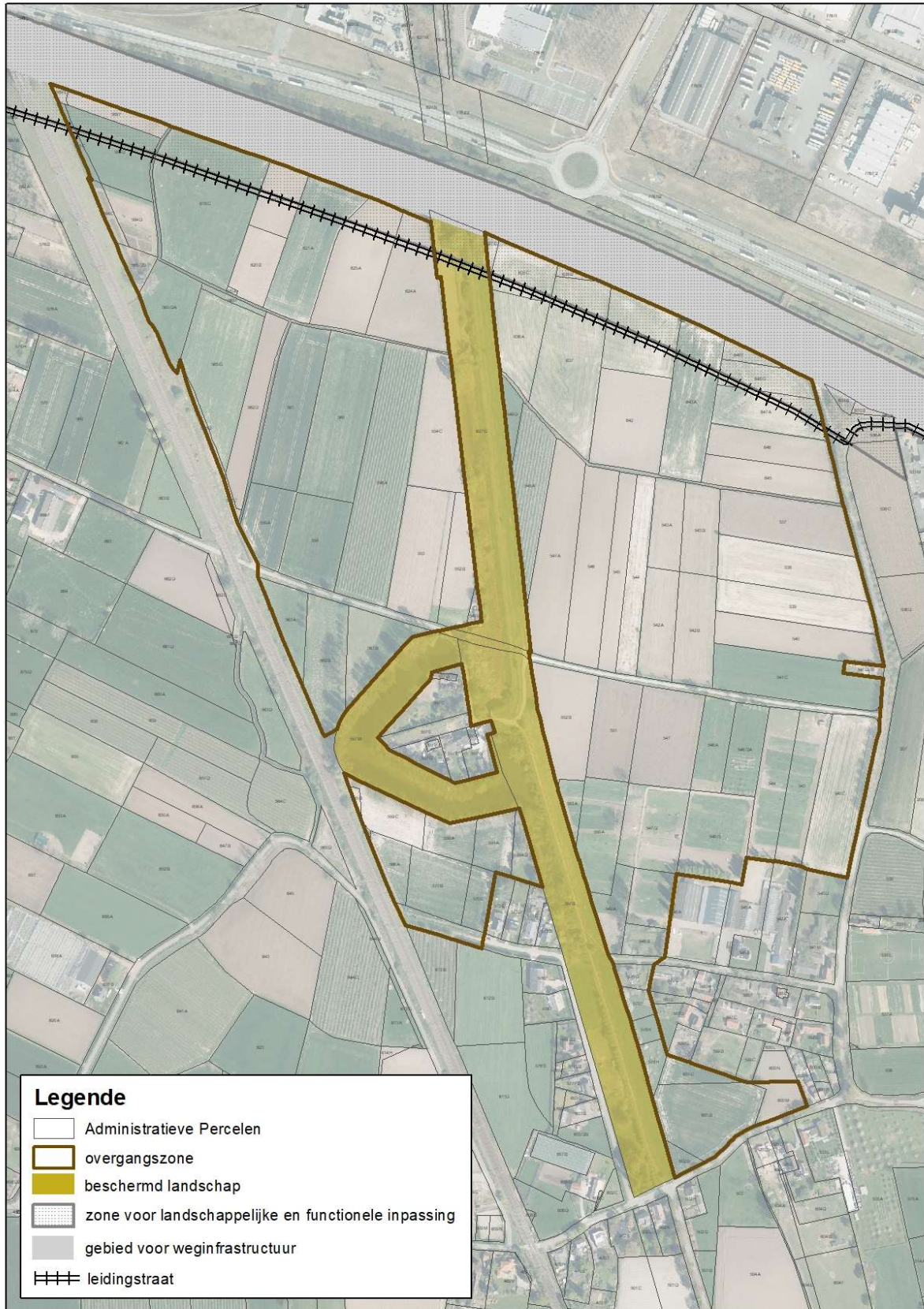
2.1.1. Identificatie

Figuur 1: bestaande afbakening beschermd cultuurhistorisch landschap Defensieve Dijk

Figuur 2: bestaande afbakening overgangszone bij beschermd cultuurhistorisch landschap Defensieve Dijk

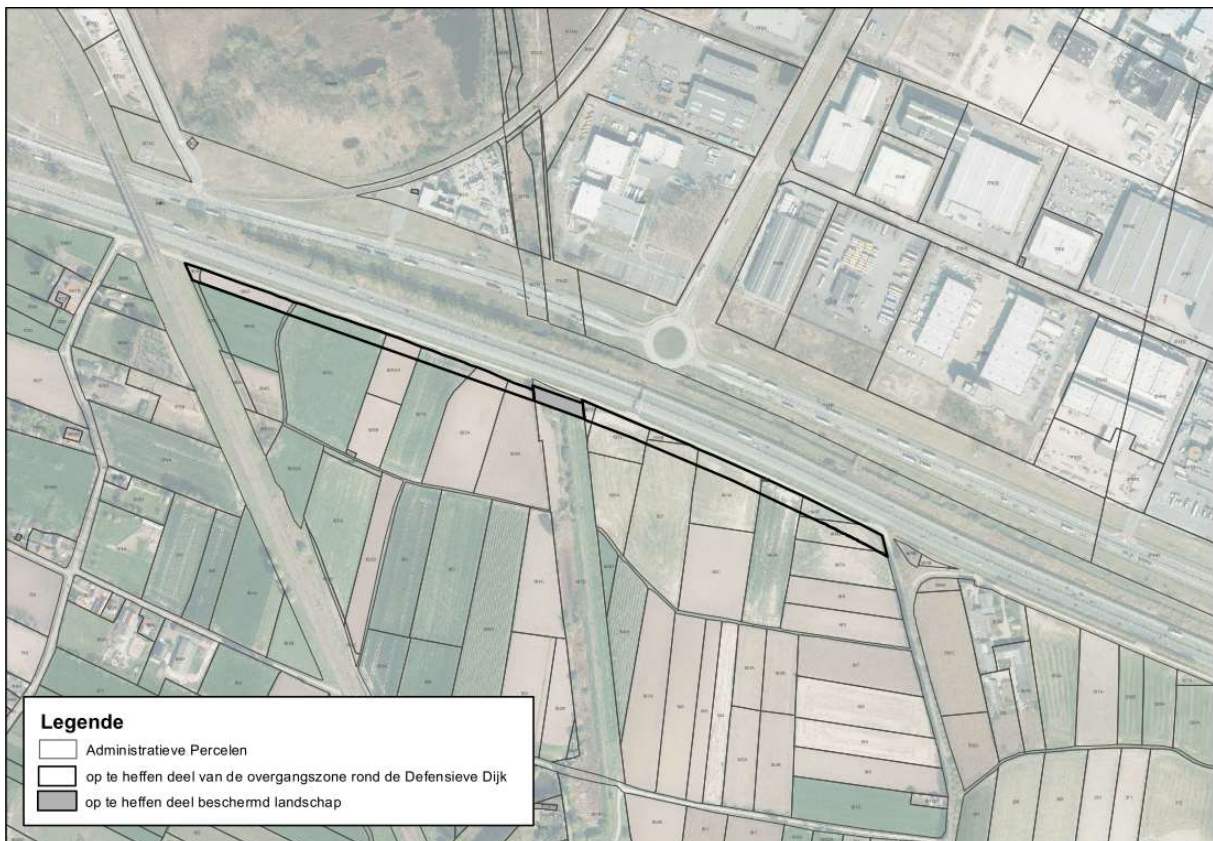

Figuur 3: bestaande afbakening beschermd cultuurhistorisch landschap Defensieve dijk en bijhorende overgangszone: overgangszone met intekening voorontwerp GRUP E34 ter hoogte van de Waaslandhaven

Het besluit van de Vlaamse Regering van 14 september 2001 tot bescherming van de Defensieve Dijk als cultuurhistorisch landschap met overgangszone (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 februari 2002) wordt gedeeltelijk opgeheven. De opheffing betreft hoofdzakelijk de kadastrale percelen die worden ingenomen door de landschappelijke inkleding van de weginfrastructuur en een fietspad.

De gedeeltelijke opheffing van het cultuurhistorisch landschap betreft een deel van het perceel 627G.

De gedeeltelijke opheffing van de overgangszone betreft het perceel 589E en delen van de percelen, 589F, 618C, 620/2A, 621A, 625A, 624A en openbaar domein te Beveren en de volledige percelen 638B en 644B en delen van de percelen 627E, 635C, 637, 641A, 643A, 648F, 648G, 647A te Zwijndrecht.

Figuur 4: Op te heffen percelen bescherming 'Defensieve Dijk' (zwarte contour)

percelen te Beveren		percelen te Zwijndrecht
589E		627G (deel)
589F (deel)		627E (deel)
618C (deel)		635C (deel)
620/2A (deel)		638B
621 A (deel)		637 (deel)
625A (deel)		641A (deel)
624A (deel)		644B
openbaar domein		643A (deel)
		648F(deel)
		648G (deel)
		647A (deel)

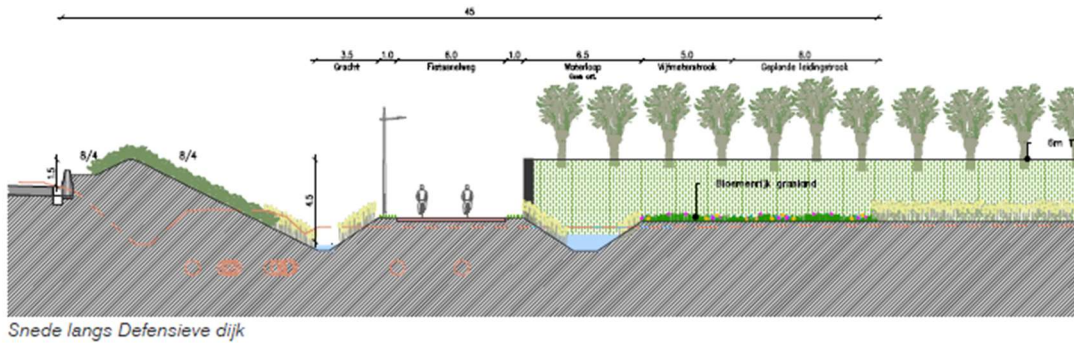
2.1.2. Gedeeltelijke opheffing omwille van het algemene belang

Het beschermd cultuurhistorisch landschap wordt gedeeltelijk opgeheven omwille van het algemeen belang. Om de geplande werken aan de E34-West ter hoogte van de Waaslandhaven volgens de gestelde plandoelstellingen te kunnen uitvoeren, wordt een smalle strook parallel aan de E34 van het beschermd landschap Defensieve Dijk aangesneden. Deze plandoelstellingen zijn:

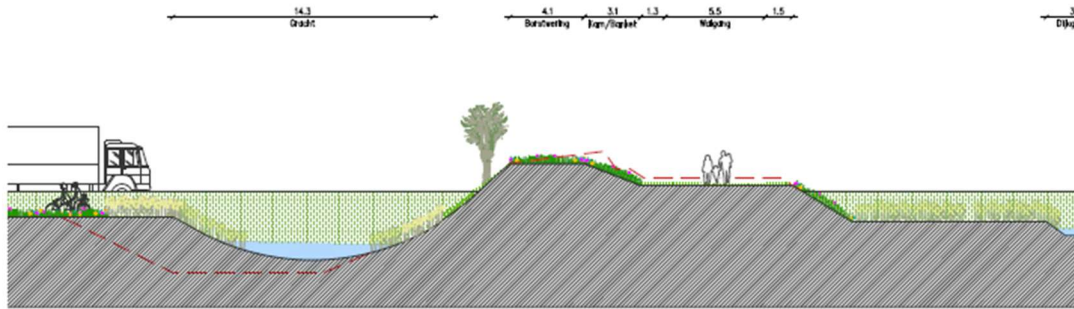
- het ontsluiten van de Waaslandhaven op het hoofdwegennetwerk,
- het Haventracé aansluiten op de E34,
- het dorpen- en havenverkeer scheiden,
- een performant fietsnetwerk voorzien,
- het ruimtelijk en landschappelijk inpassen van de (nieuwe) infrastructuur.

Over de volledige lengte van het plangebied wordt de realisatie van een lage continue landschapsberm (richtwaarde 2,5 m relatieve hoogte t.o.v. hoogteniveau wegdek E34) nagestreefd. Deze berm wordt lokaal aangepast aan de beschikbare ruimte of de noodzaak voor meer afscherming. Rondom de Defensieve Dijk wordt een lage berm (relatieve hoogte 1,5 m) voorzien, zodat de Defensieve Dijk als dominant element herkenbaar blijft.

Over bijna de volledige lengte van het plangebied wordt er ook een fietssnelweg (de F41) voorzien net ten zuiden van deze landschapsberm. De fietssnelweg is ter hoogte van de Defensieve Dijk 6 m breed. De landbouwvoertuigen mogen gebruik maken van deze infrastructuur waardoor geen bijkomende ontsluiting moet worden onderzocht.

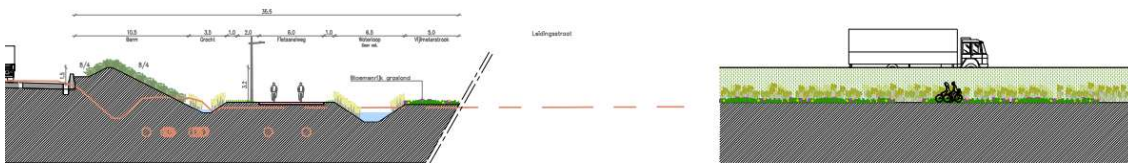

Snedes langs Defensieve dijk

Snedes door Defensieve dijk

Figuur 5: snede langs Defensieve dijk (boven) en snede door Defensieve dijk (onder) – ontwerp voorafname ter onderbouwing van de afbakening van de planologische bestemmingen

Figuur 6: snede in de Defensieve dijk: overgangszone - ontwerp voorafname ter onderbouwing van de afbakening van de planologische bestemmingen

De Defensieve dijk wordt gedeeltelijk ingenomen. Door een scherpe coupure en het verlagen van de landschapsberm naar 1,5m blijft de ruimte-inname beperkt. Er zullen ook geen bomenrijen langs de fietssnelweg ingepast worden zodat de historische dijkstructuur en beplanting beter waarneembaar is.

2.1.3. Impact op de erfgoedwaarden

Voor de beschrijving van de impact op de erfgoedwaarden van de gedeeltelijke opheffing van de bescherming op de percelen en de delen van de percelen vermeld onder 2.1.1. Identificatie, wordt in eerste instantie verwezen naar het plan-MER dat deel uitmaakt van voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan.

De betrokken percelen in de overgangszone kennen voornamelijk een agrarisch bodemgebruik.

2.1.3.1. Effecten op de landschapsstructuur en -relaties

De ingrepen in dit segment beperken zich tot een aanpassing van het profiel van de weg, o.m. door de (her)aanleg van grachten, een berm en een fietsnelweg. Momenteel is het einde van de defensieve dijk moeilijk waarneembaar en loopt de dijk af richting het bestaande fietspad. In de geplande situatie wordt dit deel van de defensieve dijk ingenomen.

Figuur 7: foto van de kruising van de Defensieve dijk en de E34

In het voorontwerp wordt kruising met de Defensieve Dijk wordt middels een sterke coupure (= afsnijding) gemarkeerd. Op die manier blijft de ruimte-inname beperkt maar wordt het begin van de dijk visueel geaccentueerd.

Een tweede nieuw element is de voorziene berm langs de E34. Ter hoogte van de Defensieve Dijk en de aangrenzende gronden, is deze berm verlaagd van 2,5m naar 1,5m, zodat de concurrentie tussen deze dijklichamen beperkt is. Door de sterke coupure blijft het onderscheid tussen beiden duidelijk. De nieuwe profilering versterkt wel de aanwezigheid van de E34 als structurerend element, maar kan door de relatief beperkte dimensie van deze berm gezien worden als een bestending van de bestaande verstoring.

De aansluiting op de geluidswal/berm van het Lantis project, ten oosten van het beschermd landschap 'Defensieve dijk', gebeurt via een hoge berm tot op de hoogte van die "Lantis-berm". De grondwal, is door zijn dimensies – zowel in hoogte als in volume – een opvallend nieuw element. Deze grondwal gaat hierbij in concurrentie met de bestaande landschapselementen. Dit betekent een versterking van de verstoring.

Bouwsteen segment Melsele – Waaslandhaven oost buffer	Buffer	grondwal
Wijziging landschapsstructuur	0	-2

2.1.3.2. Beschrijving impact op de erfgoedwaarden

Er is een directe impact op de defensieve dijk, waarbij een deel van het oorspronkelijk landschappelijk element verloren gaat. Het direct ruimtebeslag door nieuwe landschappelijke berm en de fietssnelweg beperkt zich tot een perifere strook van ongeveer [x] meter, waardoor de erfgoedwaarden van de defensieve dijk als geheel overeind blijven. De extra ruimte-inname voor het nieuwe profiel van de bufferdijk, tot op dezelfde hoogte als de Lantis-buffer, zorgt voor bijkomende verstoring van de landschappelijke erfgoedwaarden ten zuiden van de E34.

Ter hoogte van de defensieve dijk wordt de inkleding zo ontworpen dat de leesbaarheid van de defensieve dijk en de beplanting op de dijk niet in het gedrang komt.

Bouwsteen segment Melsele – Waaslandhaven oost buffer	Buffer	grondwal
Wijziging erfgoedwaarde	-1	-2

2.1.3.3. Wijziging in perceptieve kenmerken

Gezien het feit dat de landschappelijke inkleding/groenscherm enkel de aanwezigheid van de infrastructuur bevestigt wordt geen significant effect verwacht op de perceptieve kenmerken.

Ter hoogte van de defensieve dijk treedt de nieuwe berm -die dwars op de defensieve dijk staat- in concurrentie met waarneming van de defensieve dijk. Gezien de huidige verstoring en de duidelijke cesuur tussen beiden wordt deze impact verwaarloosbaar geacht. De scherpe coupure maakt de defensieve dijk beter leesbaar in het landschap.

De grondwal is door zijn hoogte en omvang een prominent aanwezige nieuwe structuur. Waar op heden de E34 vanuit het landschap zuidelijk zichtbaar is door het vrachtverkeer en de bedrijvigheid, zal de grondwal deze meer opvallend maken. In dit vlakke landschap, gaat de grondwal in concurrentie met de bestaande landschapskenmerken. Mits groene inkleding kan dit tot op zekere hoogte beperkt worden.

Bouwsteen segment Melsele – Waaslandhaven oost buffer	Buffer	grondwal
Impact op perceptieve kenmerken	0	-1

2.1.3.4. Besluit

De impact van de buffer ter hoogte van de Defensieve Dijk? in het segment Melsele-Waaslandhaven-oost hangt af van de dimensies ervan. De compacte buffer vormt eerder een bestendiging van de bestaande verstoring en heeft dan ook een beperkte impact. De nodige opheffing van een beperkt deel van het beschermd cultuurhistorisch landschap en deel van de overgangszone is om die reden aanvaardbaar en dient het algemeen belang.

2.1.4. Fotoregistratie

Foto vanaf Zaveldam richting zuidwesten met zicht op de Defensieve dijk

Foto op Defensieve Dijk richting zuidwesten

Foto op Defensieve Dijk richting zuidoosten

Foto op Zaveldam richting oosten met zicht op Defensieve Dijk (links) en E34 (rechts)

Foto op Zaveldam richting zuiden met zicht op top Defensieve Dijk

Foto op Defensieve Dijk richting noorden met zicht op E34

2.1.5. Nieuwe contour beschermingsbesluit

Figuur 8: Nieuwe contour beschermingsbesluit 'Defensieve Dijk'